

id. □ 1.ª doc.: 1494.

Antigament l'usaren només alguns humanistes del nostre començat Renaixement: «per *aplar* la ira del déu Bacho», Francesc Alegre (*AlcM*), «Orfeu / del gran Plutó cantant *aplaçà* la ira», Pere Seraffi; també en els *DTo.* (1650) i Lacav.: alguna vegada, i ja abans, la forma merament llatina «aquell qui sens dissimulació o ficció ama son proysme, tost *placa* o ablanceix Déu lo Pare», Ant. Canals (c. 1399), *Carta de St. Bernat*, cap. 13. En la Renaixença el sentit del mot es debilita fins a significar 'esmortuir, minvar l'energia' (veg. ex. vulgar barceloní, i un de Pons i Massaveu en *AlcM*), segurament ressentint-se de la influència de *placa* i de l'ús que han fet els mestres d'oficis d'*aplar* per a 'adherir làmines' (de fustes, etc.), d'on usos mixtos on es combinen els sentits material i moral, percebent segurament per aquells com si fos translàtic: «*aplar-hi l'orella*» 'aplicar-la-hi' (Bosch de la Trinxeria, *DAG.*), «molt *aplaçat* al cos lo llarc mocador negre, la pentinadora ---», Noller, *La Papallona*, 196; localment s'ha usat algun cop *aplaçar* per encreuament o confusió d'això amb *esclafar*.

DERIV.: *Aplacament* [1695, Lacav.]; *aplacador*, *aplaçable*. *Implaçable* [fi S. xv, Roís de Corella; *implaçablement*, Eiximenis, *Terç*], pres del ll. *implaçabilis* id.; *implaçabilitat*; *plaçable* [JRoig, *Spill*, 11125].

Aplaçar 'collocar', gallicisme (veg. *plaça*); 'ajornar', castellanisme, V. DCEC (PLAZO) *Aplanada*, *aplanadis*, *-issa*, *aplanador*, *-dora*, *aplanadura*, *aplanall*, *aplanament*, *aplanar*, *aplanassat*, *aplanat*, *aplanavires*, *aplanavius*, V. *pla* *Aplançonar*, V. *plançó* (PLAN-TA) *Aplanejar*, *aplanerar*, V. *pla* *Aplanetat*, *aplanètic*, V. *planeta* *Aplanir*, *aplanissada*, *aplanissar*, V. *pla* *Aplantillat*, *aplaninat*, V. *planta* *Aplanyar*, a esborrar, en els escrits de Barnils formiguegen les errades de còpia i impressió (per *apanyar*) *Aplanyer*, *aplanyar*, V. *plànyer* *Aplatar*, *aplatuçar*, V. *plat*

APLAUDIR, pres del ll. *applaudere* id., derivat de *plaudere* 'donar cops', 'aplaudir'. □ 1.ª doc.: 1695, Lacav.

I en Belv. (1803) i els altres diccs. del S. XIX. També en castellà és mot d'entrada tardana i netament erudita, car a penes hi ha cap ex. anterior al S. XVII (se'n cita un del sol, de mj. S. xv), i si bé és freqüent des de la primera meitat del XVII, llavors era mot dels escriptors culterans (que n'abusaven molt). Entre nosaltres ja l'usaren molt els prosistes de la Renaix.: cites de NOLLER, Verdaguier i Pons i Massaveu, en els *DBal.* i *AlcM.*

DERIV.: Com que en el castellà dels Ss. XVI-XVII va entrar el substantiu *aplaus*, amb sentits una mica desviats dels del ll. *applausus*, *-us*, també s'usà en cat. *aplaus* amb un sentit com de 'satisfacció, complaença' en què el trobem des d'abans que el verb, en doc. de 1622, així com en Lacav. (1695) i en un romanç que conta fets de c. 1600 o 1700: «paraula de casament / luego ens donàvem --- / quinz' anys havem viscut junts, / vivíam ab gran *aplaus*; / per

las guerras de l'Itàlia / yo viudeta som quedada» (recollit per Milà, *Romillo.*, 109.21 a Argenton). Però Belv. rebutja el mot, si bé Carles Ros prova d'aclimatar-ho com *aplaus*, els escr. Renaix. no l'accepten i creen *aplaudiment*, amb el sentit de mer abstracte d'*aplaudir*, i *aplaus* queda rebutjat com a castellanisme (sobretot des de que es consolida la premsa diària en català c. 1906 i 1910). *Aplaudidissa*; *aplaudidor*. *Plausible* [1803, Belv.], llavors usat amb un vague sentit de 'satisfactori': «també lo cant dels aucellets fan *plausible* aquella soledat» (Maldà, *Excursions*, p. 109), pres del ll. *plausibilis* 'digne d'aprovació', derivat de *plaudere*.

Aplauçar, encreuament d'*aplar* amb *alleujar* o *asuaular* *Aplauso*, V. *aplaudir* *Aplec*, *aplega*, *aplegada*, *aplegadis*, *aplegadissa*, *aplegadura*, *aplegamans*, *aplegament*, *aplegar*, V. *plegar* *Apletar*, *apletiuar*, V. *pleta* *Aplicable*, *aplicació*, *aplicada*, *aplicament*, *aplicar*, *aplicat*, V. *plegar*

Aplixar, que el *DAG.* localitza cap a Girona, resulta d'una contaminació, per part d'*aplegar*, de la variant *aprixar* que el *DAG.* localitza cap a Vic, per a 'acostar, aproximar': formes avui quasi oblidades d'un mot que degué tenir abans una extensió comarcal més ampla, variant d'oc. ant. *apreissar*, *apressar* «presser», *preissar* «presser», *preissa*, «presse, mêlée» (PDPF), provinents d'*AP-PRESS(I)ARE, d'on ve el cat. *après* i la família de què tracto en el DCEC (APRISCO, APRISCAR) (AP-PRESS-ICARE).

+ *Aplofiat*, V. *aclofar* *Applom*, *aplomada*, *aplomador*, *aplomallat*, *aplomament*, *aplomar*, *aplomat*, V. *plom* *Aplucar*, alteració local de *acluçar* per contaminació o confusió de *plegar*; *aplucasseles* és evident errada de còpia o d'impremta per *aplucacelles*, *-asselles* (cpt. amb *celles*) *Aplujat*, V. *ploure* *Apnea*, *apneic*, *apneumàtic*, V. *pneuma* *Apo-*, prefix de tecnicismes pres del gr. *ἀπό* 'de, des de', '(traient o separant) de'; veg. *DFa.*, amb explicacions altrament suficients sobre l'origen.

Apobrida, *apobridor*, *apobrimment*, *apobrir*, V. *pobre*

APOCA, 'rebut públic i solemne', pres del ll. *apōcha* i aquest del gr. *ἀποχή* id., derivat de *ἀπέχω* 'jo rebo' i aquest de *ἔχω* 'jo tinc' (amb prefix *ἀπο-* 'de'). □ 1.ª doc.: escr. de 1342 i 1380 (*AlcM*); el *DAG.* el cita en el S. xv en Roís de Corella i en un altre doc.; OPou (*TbPu.*, 138), traduint ll. *apocha* i seguit dels mots «fi i diffinició: acceptionatio».

Apocament, *apocar*, *apocat*, V. *poc* *Apocàrpic*, V. *carp* *Apocinàcies*, V. *cinic* *Apocopar*, *apòcope*, V. *sincope* *Apòcrij*, V. *cripta* *Apocrisiari*, V. *crisi* *Apode*, V. *peu* *Apoderador*, *apoderar*, *apoderat*, V. *podar* *Apodiar*, V. *pujar* (PUIG)

APODÍCTIC, 'demostratiu, assegurat per demostració necessària', pres del gr. *ἀποδεικτικός* id., deri-